

ДИРЕКТИВА 87/102/ЕИО НА СЪВЕТА

от 22 декември 1986 година

**относно сближаването на законовите, подзаконовите и административните
разпоредби на държавите-членки относно потребителските кредити**

СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИТЕ ОБЩНОСТИ,

като взе предвид Договора за създаване на Европейската икономическа общност, и по-специално член 100 от него,

като взе предвид предложението на Комисията¹,

като взе предвид становището на Европейския парламент²,

като взе предвид становището на Икономическия и социален комитет³,

като има предвид, че съществуват големи различия в законодателствата на държавите-членки в областта на потребителския кредит;

като има предвид, че тези законодателни различия могат да доведат до нарушаване на конкуренцията между кредиторите в Общия пазар;

като има предвид, че тези различия ограничават възможностите на потребителя да получи кредит в други държави-членки; като има предвид, че те засягат размера и естеството на поискания кредит, а също така и покупката на стоки и услуги;

като има предвид, че в резултат на това тези различия оказват влияние върху свободното движение на стоки и услуги, които могат да бъдат получени от потребителите чрез кредит, и така пряко да засегнат функционирането на Общия пазар;

като има предвид, че поради нарастващия размер на даден кредит, отпуснат на потребителите в Общността, изграждането на общ пазар за потребителски кредит би облагодетелствало еднакво потребители, кредитори, производители, продавачи на едро и на дребно на стоки и доставчици на услуги;

като има предвид, че програмите на Европейската икономическа общност за защита на потребителите и за информиране на потребителите⁴ предвиждат, *inter alia*, че потребителят трябва да бъде защитен срещу несправедливи кредитни условия, и че хармонизиране на общите условия за потребителския кредит следва да бъде, приоритет;

¹ ОВ С 80, 27.3.1979 г., стр. 4 и ОВ С 183, 10.7.1984 г., стр. 4.

² ОВ С 242, 12.9.1983 г., стр. 10.

³ ОВ С 113, 7.5.1980 г., стр. 22.

⁴ ОВ С 92, 25.4.1975 г., стр. 1 и ОВ С 133, 3.6.1981 г., стр. 1.

като има предвид, че различията в законодателствата и практиките водят до неравна защита на потребителите в областта на потребителския кредит, в отделните държави-членки;

като има предвид, че настъпиха значителни промени през последните години, във вида на кредитите, отпускани на, и използвани от потребителите; като има предвид, че се появиха че нови форми на потребителски кредит и продължават да се развиват;

като има предвид, че потребителят трябва да получава подходяща информация за условията и разходите по кредита и за неговите задължения; като има предвид, че тази информация трябва да включва, *inter alia*, годишния процент на разходите по кредита, или, в случай, че няма такъв, сумата, която потребителят трябва да заплати за кредита; като има предвид, че в очакване на решение за метод или методи на Общността за изчисляване на годишния процент на разходите, държавите-членки трябва да могат да запазят съществуващите методи или практики за изчисляване на този процент, или, в случай, че няма такива, трябва да приемат разпоредби за посочване на разходите по потребителския кредит;

като има предвид, че условията за кредит могат да бъдат неблагоприятни за потребителя; като има предвид, че по-добра защита на потребителите може да се постигне чрез приемане на определени изисквания, които да се прилагат към всички форми на кредит;

като има предвид, че поради характера на определени договори за кредит или видове сделки, тези договори или сделки трябва да бъдат, частично или напълно, изключени от приложното поле на настоящата директива;

като има предвид, че трябва да бъде възможно за държавите-членки, след консултации с Комисията, да изключат от настоящата директива определени форми на кредит с нетърговски характер, отпуснати при конкретни условия;

като има предвид, че практиките, съществуващи в някои държави-членки по отношение на автентичните документи, съставени пред нотариус или съдия, са такива, че правят прилагането на определени разпоредби от настоящата директива ненужни в случая на тези документи; като има предвид, че следователно, трябва да бъде възможно за държавите-членки, да изключат такива документи от тези разпоредби;

като има предвид, че кредитни договори за много големи финансови суми имат тенденцията да се различават от обичайните договори за потребителски кредит; като има предвид, че прилагането на разпоредбите на настоящата директива по отношение на договори за много малки суми може да създаде ненужно административно натоварване, както за потребителите, така и за кредиторите; като има предвид, че следователно договорите над или под определените финансови граници, трябва да бъдат изключени от настоящата директива;

като има предвид, че разпоредбата за предоставяне на информация за размера на кредит в рекламата и в търговските помещения на кредитора или на кредитния брокер, може да улесни потребителя при сравняването на различни оферти;

като има предвид, че защитата на потребителите е допълнително засилена, ако договорите за кредит са сключени писмено и съдържат определени минимални особености, отнасящи се до условията по договора;

като има предвид, че в при кредити, предоставени за придобиване на стоки, държавите-членки трябва да определят условията, при които стоките могат да бъдат отнети, особено ако потребителят не е дал съгласието си; като има предвид, че балансът между страните трябва при отнемане да бъде направен по такъв начин, че да се гарантира, че отнемането не води до неоснователно обогатяване;

като има предвид, че на потребителя трябва да бъде дадена възможност да се освободи от задълженията си преди датата на падежа; като има предвид, че потребителят трябва, в такъв случай, да има правото на справедлива отстъпка от общия размер на кредита;

като има предвид, че прехвърлянето на правата на кредитора, произтичащи от договора за кредит, не трябва да дава възможност за отслабване позицията на потребителя;

като има предвид, че онези от държавите-членки, които позволяват на потребителите да използват менителници, записи на заповед или чекове във връзка с договорите за кредити, трябва да гарантират, че потребителят е защитен по подходящ начин, когато използва такива инструменти;

като има предвид, че по отношение на стоки или услуги, които потребителят е договорил да получи на кредит, потребителят трябва, поне при определените по-долу обстоятелства, да притежава права спрямо кредитора си, които да са в допълнение към обичайните му договорни права спрямо него и спрямо доставчика на стоките или услугите; като има предвид, че обстоятелствата, упоменати преди това, са тези, при които кредиторът и доставчикът на стоки или услуги имат предварително подписан договор, по силата на който кредит се отпуска изключително само от този кредитор на клиентите на този доставчик, с цел да се даде възможност на потребителя да придобие стоки или услуги от последния;

като има предвид, че екюто е определено в Регламент (ЕИО) № 3180/78 на Съвета⁵ последно изменен с Регламент (ЕИО) № 2626/84⁶; като има предвид, че държавите-членки трябва в ограничена степен да разполагат със свободата да закръглят сумите в национална валута, в резултат от конверсия на сумите, упоменати в настоящата директива и изразени в екю; като има предвид, че сумите, упоменати в настоящата директива, трябва да бъдат периодично преразглеждани, в светлината на икономическите и монетарни тенденции в Общността и, при необходимост, да бъдат променени;

като има предвид, че подходящи мерки трябва да бъдат приети от държавите-членки за оторизиране на лицата, предлагащи кредит или предлагащи да уговорят договори за кредит, или за проверяване или наблюдаване на дейностите на лица, отпускащи кредит или уговарящи отпускането на кредит или за да се даде възможност на потребителите да подадат жалби по отношение на договори за кредит или на кредитни условия;

⁵ ОВ L 379, 30.12.1978 г., стр. 1.

⁶ ОВ L 247, 16.9.1984 г., стр. 1.

като има предвид, че договорите за кредит не трябва да дерогират, в ущърб на потребителя, разпоредбите, приети в приложение на настоящата директива или съответстващи на нейните разпоредби; като има предвид, че тези разпоредби не трябва да бъдат заобикаляни в резултат на начина, по който са формулирани договорите;

като има предвид, че докато настоящата директива предвижда определена степен на сближаване на законовите, подзаконовите и административните разпоредби на държавите-членки относно потребителския кредит и определено ниво на защита на потребителите, държавите-членки не трябва да бъдат възпрепятствани да приемат по-строги мерки за защита на потребителя, с оглед на задълженията им, произтичащи от Договора;

като има предвид, че не по-късно от 1 януари 1995 г., Комисията трябва да представи на Съвета доклад относно действието на настоящата директива,

ПРИЕ НАСТОЯЩАТА ДИРЕКТИВА:

Член 1

1. Настоящата директива се прилага по отношение на договорите за кредит.

2. По смисъла на настоящата директива:

а) „потребител” означава физическо лице което, при сделки обхванати от настоящата директива, действа за цели, които могат да бъдат считани като излизащи извън неговата търговска или професионалната дейност;

б) „кредитор” означава всяко физическо или юридическо лице, което отпуска кредит в рамките на упражняването на своята търговска или професионална дейност, или обединение от такива лица;

в) „договор за кредит” означава договор, по който кредитор отпуска или обещава да отпусне на потребител кредит под формата на разсрочено плащане, заем или друго подобно улеснение за плащане.

Договорите за продължителното предоставяне на услуги (частни или обществени), при които потребителят има право да ги изплаща по време на предоставянето им на вноски, не се считат за договори за кредит По смисъла на настоящата директива;

г) „обща стойност на кредита за потребителя” означава всички разходи по кредита, включително лихва и други пряко свързани с договора за кредита тежести, определени в съответствие с разпоредбите или практиките, съществуващи в, или които ще бъдат установени от държавите-членки.

д) „дължим годишен процент на разходите” означава общата стойност на кредита за потребителя, изразена в годишен процент от главницата на отпуснатия кредит и изчислен съгласно съществуващите методи на държавите-членки.

Член 2

1. Настоящата директива не се прилага за:

- а) договори за кредит или договори с обещание за отпускане на кредит:
 - предназначени главно за придобиване или запазване на права на собственост върху земя или върху съществуваща или проектирана сграда,
 - предназначени за обновяване или подобряване на сграда като такава;
- б) договори за наем, освен ако те предвиждат, че собствеността ще бъде прехвърлена в следствие на наемателя;
- в) кредит, отпуснат или предоставен на разположение без изплащане на лихва или на някаква друга тежест;
- г) договори за кредит, по които не се дължи никаква лихва, при условие, че потребителят се съгласи да изплати кредита на една вноска;
- д) кредит, отпуснат от кредитна институция или от финансова институция, под формата на авансово плащане по текуща сметка, различна от сметките по кредитна карта;

Въпреки това, разпоредбите на член 6 се прилагат за такива кредити;

- е) договори за кредит, включващи суми по-малки от ECU 200 или по-големи от ECU 20 000;
- ж) договори за кредит, по силата на които потребителят е задължен да изплати кредита:
 - в рамките на период, който не надвишава три месеца, или
 - най-много на четири вноски, в рамките на период, който не надвишава 12 месеца.

2. Дадена държава-членка може, след консултации с Комисията, да изключи от приложението на настоящата директива определени видове кредит, които отговарят на следните условия:

- отпуснати са при размери на тежестите под тези, които преобладават на пазара, и
- обикновено не се предлагат на обществеността.

3. Разпоредбите на член 4 и на член 6 до 12 не се прилагат към договори за кредит или към договори с обещание за отпускане на кредит, гарантирани чрез ипотека на недвижимо имущество, доколкото те не са все още изключени от приложното поле на настоящата директива, по силата на параграф 1, буква а) от настоящия член.

4. Държавите-членки могат да изключат от разпоредбите на член 6 до 12 договорите за кредит под формата на автентичен документ, подписан пред нотариус или съдия.

Член 3

Без да това да накърнява Директива 84/450/ЕИО на Съвета от 10 септември 1984 г. за сближаването на законовите, подзаконовите и административните разпоредби на държавите-членки, отнасящи се до подвеждаща реклама⁷, и на нормите и принципите, прилагани за нелоялната реклама, всяка реклама или всяка оферта, която е изложена в търговските помещения, в която дадено лице предлага кредит или предлага да уреди договор за кредит, и в която е посочен лихвеният процент или всички други цифри, свързани с размера на кредита, трябва да посочва също така дължимият годишен лихвен процент посредством представителен пример, ако не е възможно да се използват други методи.

Член 4

1. Договорите за кредит се изготвят писмено. Потребителят получава копие от писмения договор.

2. Писменият договор включва:

а) посочване на дължимия годишен лихвен процент;

б) посочване на условията, при които дължимият годишен лихвен процент може да бъде променен.

В случаите, когато не е възможно да се посочи дължимият годишен лихвен процент, на потребителя се предоставя задоволителна информация в писмения договор. Тази информация включва поне информацията, предоставена във второто тире на член 6, параграф 1.

3. Писменият договор включва освен това другите основни условия по договора.

На пример, приложението към настоящата директива съдържа списък на условията, които са считат, че са съществени, които държавите-членки могат да изискат да бъдат включени в писмения договор, като основни.

Член 5

⁷ ОВ L 250, 19.9.1984 г., стр. 17.

Чрез дерогация на членове 3 и 4, параграф 2, и в очакване на решение за въвеждането на метод или методи на Общността за изчисляване на дължимия годишен лихвен процент, онези от държавите-членки, които по време на уведомяването за настоящата директива не изискват дължимият годишен лихвен процент да бъде посочен, или които нямат установен метод за изчисляването му, изискват да бъде посочен поне общият размер на кредита за потребителя.

Член 6

1. Независимо от изключението, предвидено в член 2, параграф 1, буква д), когато има договор между кредитна или финансова институция и потребител за отпускането на кредит под формата на авансово плащане по текуща сметка, различна от сметките по кредитна карта, потребителят трябва да бъде информиран по време на или преди сключването на договора:

- за горната граница на кредита, ако има такъв,
- за годишния лихвен процент и тежестите, приложими от момента на сключването на договора и условията, при които те могат да бъдат променяни,
- за процедурата по прекратяване на договора.

Тази информация се потвърждава писмено.

2. Освен това, през времетраенето на договора, потребителят е информиран за всяка промяна на годишния лихвен процент или на съответните тежести в момента, в който настъпят. Такава информация може да бъде дадена в извлечение по сметка или по какъвто и да е друг начин, приемлив за държавите-членки.

3. В държави-членки, където мълчаливо приетите овърдрафтове са допустими, съответните държави-членки гарантират, че потребителят е информиран за годишния лихвен процент и приложимите тежести и за всички промени в тях, когато овърдрафтът продължи над три месеца.

Член 7

В случая на кредит, отпуснат за придобиването на стоки, държавите-членки определят условията, при които стоките могат да бъдат отнети, по-специално ако потребителят не е дал съгласието си. Освен това, те следят за това, когато кредиторът си възвърне собствеността върху стоките, балансът между страните да бъде направен така, че отнемането да не доведе до неоснователно обогатяване.

Член 8

Потребителят има право да погаси предсрочно задълженията си по договора за кредит преди срока, фиксиран от договора. В този случай, в съответствие с правилата,

определени от държавите-членки, потребителят има право на равностойно приспадане от общия размер на кредита.

Член 9

Когато правата на кредитора съгласно договор за кредит са прехвърлени на трето лице, потребителят има право да противопостави на това трето лице всички възражения, с които е разполагал срещу първоначалния кредитор, включително прихващане, когато последното е допустимо в съответната държава-членка.

Член 10

Държавите-членки, които по отношение на договорите за кредит, разрешават на потребителя:

- а) да извършва плащането посредством менителници, включително запис на заповед;
- б) да дава гаранция посредством менителници, включително запис на заповед и чекове,

следят за това, потребителят да бъде подходящо защитен, когато използва тези финансови инструменти в посочените случаи.

Член 11

1. Държавите-членки гарантират, че съществуването на договор за кредит по никакъв начин не засяга правата на потребителя спрямо доставчика на стоки или услуги, закупени посредством такъв един договор, в случаите когато стоките или услугите не са доставени или, поради други причини, не са съобразени с договора за тяхната доставка.

2. Когато:

- а) с цел да закупи стоки или да получи услуги потребителят сключва договор за кредит с лице, различно от доставчика им; и
- б) кредиторът и доставчикът на стоките или услугите имат предварително подписан договор, по силата на който кредитът се отпуска изключително от този кредитор на клиенти на този доставчик за придобиването на стоки или услуги от този доставчик; и
- в) потребителят, посочен в буква а) получи кредита си, съгласно този предварително подписан договор; и
- г) стоките или услугите, обхванати от договора за кредит, не се доставят или са доставени само частично, или не са съобразени с договора за доставката им; и

д) потребителят е предявил претенциите си спрямо доставчика, но не е успял да получи удовлетворението, на което е имал право,

потребителят има правото да предяви претенции срещу кредитора. Държавите-членки определят до каква степен и при какви условия тези претенции могат да бъдат предявявани.

3. Параграф 2 не се прилага, когато въпросната отделна сделка е за сума, по-малка от еквивалента на ECU 200.

Член 12

1. Държавите-членки:

а) гарантират, че лицата, предлагащи кредит или предлагащи да уредят договор за кредит, получават официално разрешение да правят това, било изрично или като доставчици на стоки и услуги; или

б) гарантират, че лицата, отпускащи кредит или уреждащи кредита да бъде отпуснат, подлежат на проверка или надзор върху дейността им, от институция или официален орган; или

в) съдействат за създаването на подходящи органи, пред които могат да бъдат подавани жалби по отношение на договорите за кредит или кредитните условия и предоставят съответна информация или съвет на потребителите по отношение на тях.

2. Държавите-членки могат да предвидят разрешението, упоменато в параграф 1, буква а) да не се изисква, когато лицата, предлагащи да сключат или да уредят договори за кредит, отговарят на определението в член 1 от първата Директива на Съвета от 12 декември 1977 г. за съгласуването на законовите, подзаконовите и административните разпоредби относно достъпа до и упражняването на дейността на кредитни институции⁸, и когато са оторизирани, в съответствие с разпоредбите на тази директива.

Когато лица, отпускащи кредит или уреждащи кредита да бъде отпуснат, са получили разрешение както изрично, така и съгласно разпоредбите на параграф 1, буква а) и също така, съгласно разпоредбите на гореспоменатата директива, но последното им разрешително е било отнето впоследствие, то компетентните власти, отговарящи за издаването на разрешителни за отпускане на кредит, съгласно параграф 1, буква а), следва да бъде уведомена и следва да реши дали съответните лица могат да продължат да предоставят кредит, или да уреждат предоставянето на кредит, или пък дали конкретното разрешително, предоставено съгласно параграф 1, буква а), трябва да бъде отнето.

⁸ ОВ L 322, 17.12.1977 г., стр. 30.

Член 13

1. По смисъла на настоящата директива, екую е това, което е определено от Регламент (ЕИО) № 3180/78, изменен с Регламент (ЕИО) № 2626/84. Еквивалентът му в национална валута се изчислява първоначално по курса, получен в деня на приемане на настоящата директива.

Държавите-членки могат да закръглят сумите в национална валута в резултат на обмяната на сумите в екую, при условие че такова закръгляне не надвишава ECU 10.

2. На всеки пет години, и за първи път през 1995 г., Съветът, по предложение на Комисията, преразглежда и при необходимост, променя размера на сумите, упоменати в настоящата директива, в светлината на икономическото и монетарно развитие в Общността.

Член 14

1. Държавите-членки гарантират, че кредитните споразумения не дерогират, в ущърб на потребителя, разпоредбите на националното законодателство, въвеждащи или съответстващи на настоящата директива.

2. Държавите-членки гарантират освен това, че разпоредбите, които приемат за въвеждането на настоящата директива, не се заобикалят в резултат на начина, по който са формулирани споразуменията, в частност чрез разпределянето на размера на кредита в няколко договора.

Член 15

Настоящата директива не е пречка държавите-членки да запазят или да приемат по-строги разпоредби за защита на потребителите, съвместими със задълженията им по договора.

Член 16

1. Държавите-членки въвеждат в действие необходимите мерки, за да приведат законодателството си в съответствие с настоящата директива, не по-късно от 1 януари 1990 г. и уведомяват незабавно Комисията за това.

2. Държавите-членки уведомяват Комисията за текстовете на основните разпоредби от националното законодателство, които приемат в областта, уредена с настоящата директива.

Член 17

Не по-късно от 1 януари 1995 г., Комисията представя доклад на Съвета относно прилагането на настоящата директива.

Член 18

Адресати на настоящата директива са държавите-членки.

Съставено в Брюксел на 22 декември 1986 година.

За Съвета:
Председател
G. SHAW

ПРИЛОЖЕНИЕ

СПИСЪК НА ТЕРМИНИТЕ ПО ЧЛЕН 4, ПАРАГРАФ 3

1. Кредитни споразумения за финансиране на доставката на конкретни стоки или услуги:

- (i) описание на стоките или услугите, обхванати от споразумението;
- (ii) цената в брой и цената, платима по силата на кредитното споразумение;
- (iii) размера на капарото, ако има такова, броя и сумата на вноските и датите на падежа им, или начинът за установяване на всеки един от тези елементи, ако са неизвестни в момента на сключването на споразумението;
- (iv) указание, че потребителят ще има право, така както е предвидено в член 8, на намаление, ако погаси предварително кредита;
- (v) кой притежава стоките (ако собствеността не се прехвърля веднага на потребителя) и условията, при които потребителят става техен собственик;
- (vi) описание на изискваната гаранция, ако има такава;
- (vii) периода на разсрочване, ако има такъв;
- (viii) указване на изискваната(ите) застраховка(и), ако има такива и, когато изборът на застраховател не е оставен на потребителя, указване на разхода за нея.

2. Кредитни споразумения по кредитни карти:

- (i) размера на кредитния лимит, ако има такъв;
- (ii) условията за погасяване или средствата за определянето им;
- (iii) периода на разсрочване, ако има такъв.

3. Кредитни споразумения по текущи сметки, които не са обхванати по друг начин, освен от настоящата директива:

- (i) размера на кредитния лимит, ако има такъв, или начина за определянето му;
- (ii) условията за използване и погасяване;
- (iii) периода на разсрочване, ако има такъв.

4. Други кредитни споразумения, обхванати от настоящата директива:

- (i) размера на кредитния лимит, ако има такъв;
- (ii) указване на изисканата гаранция, ако има такава;
- (iii) условията за погасяване;
- (iv) периода на разсрочване, ако има такъв;
- (v) указание, че потребителят ще има право, така както е предвидено в член 8, на намаление, ако погаси предварително кредита.